

LUONNONMUKAISEN MAATALOUSTUOTANNON VALVONTA 2014

SISÄLTÖ

YLEISTÄ LUOMUTUOTANNON VALVONNASTA VUONNA 2014

1. Luomutarkastuksen sisältö aikaisempaa riskiperusteisemmaksi
2. Valmistautuminen luomutarkastukseen
3. Varastotaseiden ja varastomäärien kirjaaminen tarkastuksella
4. Palaute tarkastuksesta
5. Luomutuotantoehdot internetissä
6. Tavarantoimittajien asiakirjaselvityksen tarkastaminen
7. Luomutuotteiden käsittely ja valmistaminen omalla luomutilalla tai alihankintana
8. ELY-keskusten ja Eviran luomuvalvonta-asiantuntijoiden yhteystietoja

AJANKOHTAISTA LUOMUKASVINVILJELYTUOTANNON VALVONNASTA

1. Luomulisäysaineistorekisteri ja luvat tavanomaisen lisäysaineiston käyttöön
2. Luettelot luomutuotantoon soveltuvista tuotantopanoksista internetissä
3. Eri käyttötarkoituksia varten kylvyet palkokasvit palkokasvivuosia laskettaessa

AJANKOHTAISTA LUOMUELÄINTUOTANNON VALVONNASTA

1. Evira lopetti 1.1.2014 kaksi eläinten luomutuotantoon liittyvää luetteloa
2. Orgaanista seleeniä ei ole hyväksytty luomutuotantoon
3. Rehuhiivan luokittelu luomutuotannossa muuttuu
4. Lintuinfluenssa ja siipikarjan ulkoilu
5. Eläinten myynti ja osto
6. Tavanomaisten siipikarjanuorikoiden hankinta
7. Tavanomaisesti tuotetut valkuaisrehut sikojen ja siipikarjan ruokinnassa
8. Tavanomaisen melassin käyttö luomumärehtijöiden ruokinnassa

YLEISTÄ LUOMUTUOTANNON VALVONNASTA VUONNA 2014

1. Luomutarkastuksen sisältö aikaisempaa riskiperusteisemmaksi

Uusitun tarkastusmenettelyn avulla tarkastuksia pyritään kohdistamaan entistä paremmin luomuvalvonnan kannalta olennaisiin riskeihin. Riskiperusteisuudella haetaan myös valvontaresurssien, esimerkiksi tarkastukseen käytetyn ajan, tehostamista.

Riskiarvioin tekee tarkastaja, ja se perustuu luomutilalta markkinoitaviin tuotteisiin ja tuotantotapoihin. Esimerkiksi suuret tuotantomäärät tai suoraan kuluttajalle myytävät luomutuotteet muodostavat lähtökohtaisesti suuremman riskin kuin esimerkiksi viherlannoitus tai sopimustuotanto. Esimerkki tuotantoon liittyvästä riskistä on rinnakkaisviljely siirtymävaiheen aikana, sillä eri tuotantotavoin viljellyt tuotteet on pidettävä erillään eri tuotantovaiheissa.

Tarkastajan arvio ohjaa tarkastuskäynnin sisältöä, ja siten tarkastus voi kohdistua aikaisempaa enemmän esimerkiksi luomutuotantoehtojen edellyttämien asiakirjojen varmentamiseen kuin esimerkiksi peltolohkojen tarkastamiseen.

2. Valmistautuminen luomutarkastukseen

Luomutarkastuksia maataloilla tehdään koko kalenterivuoden ajan ja merkittävä osa tarkastuksista tehdään kasvukauden ulkopuolella. Tuotteiden markkinointi luomutuotettuina ei edellytä, että kuluvan vuoden tarkastus olisi tehty, vaan viljelijän tulee käyttää tuotteiden markkinoinnissa viimeisintä asiakirjaselvitystä. Siihen on merkitty sen voimassaoloaika.

Tarkastusta varten on viljelijän varmistettava, että tarvittavat asiakirjat on päivitetty ja saatavilla:

- Luomusuunnitelma, joka sisältää mm. ajantasaisen viljelykierto-, lannoitus- ja kasvin-suojelusuunnitelman sekä lohkokartan.
- Kopio tukihakemuksen kasvulohkolomakkeesta 102B tai tallennusilmoitus
- Varastokirjanpito taseineen ja kasvulohkokohtaiset muistiinpanot
- Tositteet tilalle saapuneista ja tilalta lähteneistä tuotantopanoksista ja tuotteista, erityisesti:
 - lisäysaineiston alkuperän osoittavat ostotositteet ja vakuustodistukset
 - tavarantoimittajien asiakirjaselvitykset
 - vastaanotettujen tuotteiden saateasiakirjat ja vaatimuksenmukaisuusvakuutukset
 - erityisesti on viljelijän varmistettava, että ne verokirjanpidon tositteet, joilla on merkitystä luomutarkastusten kannalta, ovat saatavissa tarkastuksen yhteydessä.
- Mahdolliset sopimukset ja luvat kuten:
 - lannanluovutussopimukset ja selvitykset hankitun lannan laajaperäisyydestä
 - vuokra- ja alihankintasopimukset
 - luvat tavanomaisen lisäysaineiston käyttöön ja muut toimijakohtaiset luvat

Evira muistuttaa, että toimija ei voi kieltäytyä tarkastuksesta eikä valita tarkastajaa. Tarkastusajankohta voidaan siirtää esim. sairaustapauksen johdosta, mutta toisella paikkakunnalla töissä käynti ei ole peruste tarkastusajankohdan muuttamiselle. Tarkastuksesta, jota ei ole voitu suorittaa toimijasta johtuvasta syystä tai jonka toimija peruuttaa vähemmän kuin 48 h ennen sovittua tarkastusta, peritään 101,00 euroa.

Valmistaja ei voi kuulua sekä ELY-keskuksen sekä Eviran valvontaan

Vuoden 2014 aikana on tullut ilmi, että osa Eviran luomuelintarvikkeiden valvonnassa olevista toimijoista kuuluu myös ELY:n ylläpitämään alhaisen jalostusasteen valmistustoiminnan (alhaisen jalostuksen) valvontaan. Evira kehottaa tällaisia toimijoita eroamaan joko Eviran elintarvikevalvonnasta tai ELY:n alhaisen jalostuksen valvonnasta pikimmiten. Ei ole tarkoituksenmukaista, että toimija kuuluu molempien tuotantosuuntien valvontajärjestelmiin vaan ainoastaan siihen, jonka mukaista toimintaa toimijalla on. Eroilmoitus tulee toimittaa siihen viranomaiseen, joka toimijan toiminnan kannalta on ylimääräinen eli joko toimittamalla ELY:yn eroilmoituksen alhaisen jalostusasteen valmistustoiminnan osalta tai Eviraan luomuelintarvikkeiden valvonnan osalta.

3. Varastotaseiden ja varastomäärien kirjaaminen tarkastuksella

Tarkastuspöytäkirjoihin merkitään tärkeimpien varastossa tarkastushetkellä olevien kasvinviljelytuotteiden (korsiviljat, valkuaiskasvit, öljysiemenkasvit, kuivaheinä ja säilörehu), tuotantovaiheet ja määrät (esim. 1000 kiloa, 10 hehtolitraa, 50 kappaletta jne.). Viljelijöitä pyydetään varmistamaan, että varastokirjanpitoon merkityt tiedot ilmentävät luotettavasti varastossa tarkastushetkellä olevia tuotemääriä. Määräarvioita voi myöhemmin tarkentaa ja korjata varastokirjanpitoon esimerkiksi tilitystietoihin perustuen. Viljelijän ilmoittamat tuotemäärät toimivat pohjatietona luomutuotteiden jäljitettävyyden varmistamisessa, jota tehdään mm. ristiintarkastuksin.

4. Palaute tarkastuksesta

Tarkastajille on annettu ohje antaa viljelijälle lomake 5 (viljelijän selvitys) mahdollista palautteen antamista varten jokaisen tarkastuksen yhteydessä. Selvityksellä viljelijä voi halutessaan antaa oman näkemyksen tarkastuksen kulusta, mikä on erityisen tärkeää, jos viljelijä on eri mieltä tarkastajan kanssa. Täytetyn lomakkeen voi jättää tarkastajalle tai toimittaa ELY-keskukseen.

Palautteen antamisella tarkastuksen yhteydessä toivotaan myös voitavan vähentää tarvetta viljelijän muodolliseen kuulemiseen, sillä ELY-keskus kuulee viljelijää ennen päätöksentekoa rikkomuksissa, joista normaalisti on seuraamuksena markkinointikielto.

5. Luomutuotantoehdot internetissä

Maataloustuotannon kannalta keskeiset luomutuotannon vähimmäisvaatimukset, soveltamisohjeet ja Eviran tulkinnat löytyvät Eviran oppaista:

- Luomutuotanto 1 – Yleiset ja kasvintuotannon ehdot
- Luomutuotanto 2 – Eläintuotannon ehdot
- Luomutuotanto 3 – Elintarviketuotannon ehdot
- Luomutuotanto 4 – Mehiläishoidon ehdot

Oppaat on ladattavissa internetissä osoitteesta: Evira > Asiakokonaisuudet > Luomu > Luomun lomakkeet ja ohjeet. Painettuina oppaita voi tilata Eviralta (saila.rake@evira.fi), puh 029 530 4791) hintaan 18,75 euroa kappale.

6. Tavarantoimittajien asiakirjaselvityksen tarkastaminen

Asiakirjaselvitys eli luomutodistus on valvontaviranomainen antama todistus luomuvalvontaan kuulumisesta. Siitä käy ilmi mm. toimijan tuotetyypit tuotantotavoittain ja selvityksen voimassaoloaika (yleensä seuraavan vuoden kalenterivuoden loppuun). Ostaessaan luomutuotettuja tuotteita on luomuviljelijän säännöllisesti varmistettava myyjän kuulumisesta luomuvalvontaan eli tarkastettava tavarantoimittajiensa asiakirjaselvitykset. Tavarantoimittajien asiakirjaselvityksen tarkastustapa on kuvattava luomusuunnitelmassa.

Seuraavassa on kerrottu esimerkein, mitä vaatimus käytännössä tarkoittaa, keitä se tosiasiallisesti koskee, ja miten nykyistä luomusuunnitelmaa voi täydentää tämän tuotantoehdon täyttämiseksi.

Varmistu pakkaamattoman luomutuotteen myyjän asiakirjaselvityksestä

Luomutilalla ei aina ole sellaisia tavarantoimittajia, joiden asiakirjaselvityksiä tarvitsisi tai edes voisi tarkastaa. Tuotteita, joiden tavarantoimittajia asiakirjaselvityksen tarkastaminen tyypillisesti koskee, ovat luomutaimet, luomulanta, luomurehut, luomueläimet sekä luomusiemenet, joita ostetaan suoraan luomuvalvontaan kuuluilta siemenpakkaamoilta.

Vähittäiskaupan toimijoiden tarvitse liittyä luomuvalvontaan, eikä niillä siksi ole asiakirjaselvitystä. Tuotteen luomualkuperä selviää silloin pakkausmerkinnöistä, esimerkiksi sertifioidun luomusiemenen vakuustodistuksesta tai luomusokerin pakkauksesta, ja myyntitositteista. Viittaus luomutuotantoon kuitissa tai laskussa on erityisen tärkeä kun pakkausmerkinnät ovat vieraskielisiä (esimerkiksi ruotsalainen vakuustodistus).

Täydennä luomusuunnitelmaa asiakirjaselvityksen tarkastustavan osalta

Tavarantoimittajien asiakirjaselvityksen tarkastustavan osalta voi nykyistä luomusuunnitelmaa täydentää esimerkiksi seuraaventyypisillä lauseilla ja tavoilla:

Esimerkki 1.

"Luomutaimien toimittajia pyydetään liittämään kopio viimeisimmästä asiakirjaselvityksestä tuotantovuoden ensimmäisen toimituserän tilausvahvistukseen. Vastaanotettuun kopioon merkitään "OK", jos selvitys on riittävä ja kunnossa, sekä tarkistajan nimi ja päivämäärä. Kopio liitetään varastokirjanpidon tositteisiin."

Esimerkki 2.

"Luomutaimien toimittajilta pyydetään kopio viimeisimmästä asiakirjaselvityksestä jokaisen toimituserän yhteydessä. Selvitys tarkastetaan tuotteiden vastaanoton yhteydessä. Kopioon merkitään "OK", jos selvitys on riittävä ja kunnossa, sekä tarkistajan nimi ja päivämäärä. Kopio liitetään varastokirjanpidon tositteisiin."

Kun luomukasvinviljelytilalla ei ole sellaisia tavarantoimittajia, joiden asiakirjaselvitys tulisi säännöllisesti tarkastaa, voi luomusuunnitelmaa selvyiden vuoksi täydentää esimerkiksi seuraavasti:

Esimerkki 3.

"Tilalla ei ole tavarantoimittajia, joiden tuotteiden vastaanotto edellyttää asiakirjaselvityksen tarkastamista. Tilanteen muuttuessa luomusuunnitelmaa täydennetään tältä osin."

Esimerkki 4.

"Mahdollisilta tavarantoimittajilta, joiden tuotteiden vastaanotto edellyttää asiakirjaselvityksen tarkastamista, pyydetään kopio viimeisimmästä asiakirjaselvityksestä ensimmäistä toimituserän tilausvahvistuksen yhteydessä. Vastaanotettuun kopioon merkitään "OK", jos selvitys on riittävä ja kunnossa, sekä tarkistajan nimi ja päivämäärä." Kopio liitetään varastokirjanpidon tositteisiin."

Internet-sivut helpottavat asiakirjaselvitysten tarkastamista

Eviran internet-sivuilla on palvelu, josta luomutuotteiden kuluttajat voivat tarkistaa luomutuotteen tuottajan tai valmistajan kuulumisesta luomuvalvontaan. Palvelun avulla kuluttaja saa elintarvikepakkauksen tietojen perusteella näkyviin tuotteesta vastaavan luomutoimijan voimassaolevan asiakirjaselvityksen tiedot. Palvelu on Eviran nettisivuilla: Evira > Asiakokonaisuudet > Luomu > Luomuhakupalvelu.

Palvelun tietoja voi myös käyttää apuna tavarantoimittajan asiakirjaselvityksen tarkastamisessa: Varmista ensin tietojen ajantasaisuus suoraan tavarantoimittajalta. Tulosta sitten asiakirjaselvitys tositteeksi ja merkitse se tarkastetuksi. Jos itse toimit tavarantoimittajana, voit julkaista viimeisimmän asiakirjaselvityksen omalla kotisivullasi, josta se on helposti asiakkaittesi saatavilla.

7. Luomutuotteiden käsittely ja valmistaminen omalla luomutilalla tai alihankintana

Luomutuotteiden käsittelyn ja valmistamisen valvonnassa maatilalla on selkeä työnjako valvontaviranomaisten (ELY-keskukset ja Evira) välillä. Tilanteissa, joissa luomutuotteiden käsittelyä on annettu tehtäväksi rahti- tai alihankintatyönä, voi kuitenkin olla vaikea hahmottaa, mitä asioita luomusuunnitelmaan on kuvattava, mitä ilmoituksia on tehtävä valvonnalle ja kuka tosiasiallisesti alihankkijoita tarkastaa. Oheinen taulukko tiivistää tehtävät ja vastuut luomutuotteiden käsittelyssä ja valmistuksessa. Sarake ”sama toiminta alihankintana” kertoo, mitä lisäksi tarvitaan kun vastaava toiminta hoidetaan rahti- tai alihankintatyönä.

	Luomutuotteiden käsittely ja valmistus luomutilalla	Sama toiminta alihankintana
Vähäinen käsittely	<ul style="list-style-type: none"> • Omien tuotteiden merkintä ja vähäinen käsittely • Kuvaus luomusuunnitelmaan - ilmoitusta ELY-keskukselle ei tarvita • ELY-keskus tarkastaa tilalla 	<ul style="list-style-type: none"> • Luomusuunnitelma + alihankkijan sitoumus + ilmoitus ELY-keskukselle • ELY-keskus tarkastaa (esim. luomutilan naapuritilan, joka kuivaa ja varastoi) • Evira tarkastaa (esim. porkkanapakkaajan)
Alhaisen jalostustason valmistustoiminta	<ul style="list-style-type: none"> • Omien tuotteiden jalostus • Kuvaus luomusuunnitelma valvontaan liittäminen • Liityttävä erikseen valvontaan eli tehtävä hakemus ELY-keskukseen • ELY-keskus tarkastaa tilalla 	<ul style="list-style-type: none"> • Luomusuunnitelma + alihankkijan sitoumus + ilmoitus ELY-keskukselle • Evira tarkastaa alihankkijan (esim. teurastamo tai mylly)
Muu elintarvikkeiden valmistus tai tukku-kauppa	<ul style="list-style-type: none"> • Raaka-aineita tilan ulkopuolelta • Luomusuunnitelma • Liityttävä erikseen valvontaan eli tehtävä hakemus Eviralle • Evira tarkastaa maatilalla 	<ul style="list-style-type: none"> • Luomusuunnitelma + alihankkijan sitoumus + ilmoitus Eviralle • Evira tarkastaa alihankkijan

Alihankkijan sitoumus tarvitaan aina

Alihankkijan sitoumuksella alihankkija vahvistaa kirjallisesti sitoumuksensa noudattaa toiminnassaan luomutuotantoa koskevia säännöksiä ja valvontajärjestelmää. Sitoumus annetaan päämiehelle, ja se voi olla osa alihankintasopimusta.

Alihankkijan sitoumus tarvitaan aina, eli vaikka alihankintayritys (esimerkiksi toinen luomutila, teurastamo tai mylly) jo kuuluu luomuvalvontaan oman luomuviljelyn tai -valmistustoiminnan osalta.

Näin ilmoitat alihankkijan toimipaikat luomuvalvonnalle

Luomutilan eli päämiehen on ilmoitettava sitoumuksensa ELY-keskukselle, jotta alihankkijan toimipaikat olisivat luomuvalvonnan tiedossa ja tarkastettavissa. Ilmoituksen voi tehdä vapaamuotoisena tai käyttämällä yleistä muutosilmoituslomaketta: Evira > Asiakokonaisuudet > Luomu > Luomun lomakkeet ja ohjeet > Ilmoitukset luomuvalvonnalle > Muutokset toiminnassa > Alkutuotanto. Ilmoituksesta tulee selvittää toimipaikan eli alihankkijan yhteystiedot, luomutoiminnot ja käsiteltävät tuotteet. Eviran laatimat alihankintasopimusmallit sisältävät kaikki tarvittavat tiedot, joten kopio sopimuksesta riittää ilmoitukseksi.

Laajemmin luomutuotteiden käsittelystä, valmistamisesta ja alihankinnasta on kerrottu Yleiset ja kasvintuotannon ehdot -oppaan luvussa 10.

8. ELY-keskusten ja Eviran luomuvalvonta-asiantuntijoiden yhteystietoja

Lisätietoja ja esimerkiksi tässä kirjeessä mainittuja mallilomakkeita antavat luomuvalvonta-asiantuntijat ELY-keskuksissa ja Eviralla.

Asiakirjoja voi toimittaa myös sähköpostilla

Asiakirjoja ja lupahakemuksia voi ELY-keskuksiin ja Eviralle toimittaa myös sähköisesti. Kaikkien ELY-keskusten kirjaamon osoite on samaa muotoa eli esimerkiksi: kirjaa-mo.uusimaa@ely-keskus.fi. Eviran kirjaamon osoite on kirjaamo@evira.fi

ELY-keskusten sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi ja Eviran etunimi.sukunimi@evira.fi.

ELY-keskus	Osoite	Yhteyshenkilö	Puhelin
Uusimaa	PL 36, 00521 Helsinki	Virpi Aspelin-Nieminen	029 502 1039
Varsinais-Suomi	PL 236, 20101 Turku	Erkki Aro	029 502 2547
		Eila Strang	029 502 2667
Satakunta	PL 266, 28101 Pori	Mirella Levomäki	029 502 2063
		Riikka Perttu-Koski	029 502 2073
Häme	PL 131, 13100 Hämeenlinna	Merja Kohvakka	029 502 5061
Pirkanmaa	PL 467, 33101 Tampere	Marika Arrajoki-Alanen	029 503 6040
Kaakkois-Suomi	PL 1041, 45101 Kouvola	Kristiina Seppälä	029 502 9086
Etelä-Savo	PL 164, 50101 Mikkeli	Marja Pulkkinen	029 502 4073
Pohjois-Savo	PL 2000, 70101 Kuopio	Minna Mustonen	029 502 6602
Pohjois-Karjala	PL 8, 80101 Joensuu	Merja Ignatius	029 502 6054
Keski-Suomi	PL 44, 40101 Jyväskylä	Riitta Laitinen	029 502 4569
Etelä-Pohjanmaa	PL 156, 60101 Seinäjoki	Harri Väisänen	029 502 7639
	PL 131, 65101 Vaasa	Frank Norrén	029 502 8601
Pohjanmaa, Kokkolan palvelupiste	PL 240, 67101 Kokkola	Lars Björkgård	029 502 8540
Pohjois-Pohjanmaa	PL 86, 90101 Oulu	Johanna Honkanen	029 503 8058
Kainuu	PL 115, 87101 Kajaani	Jukka Kivioja	029 502 3553
Lappi	PL 8060, 96201 Rovaniemi	Arja Moilanen	029 503 7091

Valvontaosasto

Päiväys

Dnro

Raja- ja luomuvalvontayksikkö/Luomujaosto

16.4.2014

3196/0405/2014

Eviran luomuasiantuntijoiden yhteistietoja:

ylitarkastaja, jaostopäällikkö Beata Meinander, puh. 029 530 5044
ylitarkastaja Merja Manninen, eläintuotanto, puh. 029 530 5393
ylitarkastaja Sampsa Heinonen, kasvintuotanto, puh. 029 530 4025
ylitarkastaja Tiina O'Toole, rehut, puh. 029 530 5228
tarkastaja Leena Kankaanpää, lisäysaineisto, puh. 029 530 5391
ylitarkastaja Teija Linden, elintarvikkeet, puh. 029 530 4133

AJANKOHTAISTA LUOMUKASVINILJELYTUOTANNON VALVONNASTA

1. Luomulisäysaineistorekisteri ja luvat tavanomaisen lisäysaineiston käyttöön
2. Luettelot luomutuotantoon soveltuvista tuotantopanoksista internetissä
3. Eri käyttötarkoituksia varten kylvytetyt palkokasvit palkokasvivuosisia laskettaessa

1. Luomulisäysaineistorekisteri ja luvat tavanomaisen lisäysaineiston käyttöön

Tavanomaisen siemenen luvaton käyttö oli syynä lähes 80 prosenttiin luomuviljelijöille annetuista markkinointikielloista vuonna 2013. Onkin syytä muistuttaa, että jos luomusiementä ei ole saatavissa, tarvitaan voimassa oleva lupa tavanomaisen siemenen käyttöön. Se voi olla yleinen (Eviran lupa) tai toimijakohtainen (ELY-keskuksen lupa).

Luomulisäysaineistorekisteri

Luomulisäysaineistorekisteriin on koottu markkinoilla olevat luomusiemen- ja taimierät. Rekisterin tiedot perustuvat siemenpakkaamoiden ja -kauppiaiden omiin ilmoituksiin ja se on saatavissa internet-osoitteesta: Evira > Asiakokonaisuudet > Luomu > Kasvit > Siemenet ja taimet.

Eviran päätös luvasta käyttää tavanomaista siementä tai lisäysaineistoa

Lajit, joista luomulisäysaineistoa ei ole saatavilla, on merkitty Eviran yleiseen lupaan käyttää tavanomaisesti tuotettua lisäysaineistoa. Yleisen luvan tulee olla voimassa joko lisäysaineiston hankintahetkellä, tai itse tuotetun aineiston osalta, kylvön aikaan. Hankinta-ajankohta on voitava todistaa esimerkiksi tilausvahvistuksella, kuormakirjalla tai laskulla. Lohkomuistiinpanoja ja varastokirjanpitoa voi käyttää tositteina itse tuotetun lisäysaineiston osalta.

Eviran yleisen luvan piirissä 15. huhtikuuta 2014 olevia lajeja ei poisteta 16.4. -30.5.2014 aikana, vaikka markkinoille kyseisenä aikana tulleet merkittäisiin luomulisäysaineistorekisteriin.

Toimijakohtainen lupa tavanomaisen lisäysaineiston käyttöön

ELY-keskus voi myöntää viljelijäkohtaisen luvan yhdeksi kasvukaudeksi edellyttäen, että:

1. lajista, jota halutaan käyttää, ei ole rekisteröity yhtään lajiketta luomulisäysaineistorekisteriin, tai
2. yksikään markkinoija ei pysty toimittamaan lisäysaineistoa ennen kylvämistä tai istuttamista, vaikka viljelijä on tehnyt tilauksen hyvissä ajoin, tai
3. luomulisäysaineistorekisterissä olevat lajikkeet eivät perustellusti (mm. viljelytekniset tai taloudelliset syyt, sopimusviljely, kasvitauti- tai tuholaisriski) sovellu luomutuotantoon, tai
4. tavanomaisesti tuotettua lisäysaineistoa käytetään koetoimintaa tai lajikkeiden suojelua varten.

Sen osoittamiseksi, ettei yksikään markkinoija pysty luomulisäysaineistoa toimittamaan, on hakemuksessa kerrottava, milloin tilaus on tehty ja miltä toimittajilta lajiketta on kysytty. Evira katsoo, että kevätkylvöisten peltokasvien osalta kohtuullinen takaraja lisäysaineiston toimitukselle on 15. huhtikuuta, minkä jälkeen mahdollista poikkeuslupahakemuksen lähettämistä ELY-keskukseen ei siis enää ole syytä viivyttää. Poikkeuslupaa on normaalisti haettava 1. toukokuuta mennessä, mutta kylvö on sallittu vasta kun lupa on myönnetty.

Myönnetty lupa on voimassa siitä päivästä alkaen, kun hakemus on saapunut ELY-keskukseen. Lupa on kuitenkin voimassa jo hankinta-ajankohdasta alkaen, mikäli ajankohta voidaan todistaa hakemusta seuraavalla asiakirjalla, esimerkiksi kopiolla tilausvahvistuksesta tai laskusta, joka päivätty viimeistään kaksi viikkoa ennen hakemuksen saapumista ELY-keskukseen. Päätös hakemuksesta pyritään ELY-keskuksessa tekemään kahden viikon kuluessa.

Tarkemmin luvan myöntämisen edellytyksistä, hakuohjeista ja -lomakkeista on kerrottu Luonnonmukainen tuotanto 1 – Yleiset ja kasvintuotannon ehdot -oppaassa sekä Eviran internet-sivulla: Evira > Asiakokonaisuudet > Luomu > Luomun lomakkeet ja ohjeet > Lupahakemukset. Myös usein kysyttyä -palsta vastaa tavallisimpiin luomulisäysaineistoihin liittyviin kysymyksiin: Evira > Asiakokonaisuudet > Luomu > Usein kysyttyä > Kasvit.

2. Luettelot luomutuotantoon soveltuvista tuotantopanoksista internetissä

Luomulisäysaineistorekisterin lisäksi Eviran internet-sivuilla pidetään yllä luetteloa luomutuotantoon soveltuvista tuotantopanoksista: Evira > Asiakokonaisuudet > Luomu >

- Lannoitevalmisteita: Kasvit > Lannoitus
- Kasvinsuojeluaaineista: Kasvit > Kasvinsuojelu

Luettelot eivät ole välttämättä kattavia, vaan muitakin ehdot täyttäviä tuotteita voi käyttää.

3. Eri käyttötarkoituksia varten kylvetyt palkokasvit palkokasvivuosia laskettaessa

Viljelykierron tehtävä on ylläpitää ja parantaa maaperän hedelmällisyyttä ja biologista aktiivisuutta. Siksi viljelykierrossa tulee olla palko- ja viherlannoituskasveja. Lainsäädäntö ei kuitenkaan tarkemmin määrittele viljelykierron vähimmäisvaatimuksia. Yhtenäisen käytännön luomiseksi Evira on ohjeistanut vaatimuksista oman tulkintansa. Ne on kuvattu Yleiset ja kasvintuotannon ehdot -oppaan luvussa 15.

Keskeinen tulkinta on, että palkokasveja on oltava vähintään 30 prosenttia viljelykierrosta kullakin lohkolle. Eviran tulkinnoissa ei aikaisemmin ole täsmennetty, miten esimerkiksi sekakasvustot, alus- ja pyydyskasvit tai suojaviljan alle kylvetyt palkokasvit huomioidaan palkokasvivuosia laskettaessa. Uusi Eviran tulkinta on seuraava:

Kokonaisina palkokasvivuosina voidaan huomioida (suluissa esimerkkejä):

- yksi- tai monivuotiset nurmipalkokasvivaltaiset nurmet (puna-apila–timotei -nurmi)
- yksi- tai monivuotisia palkokasveja sisältävät viherlannoituskasvustot (virna-kauraraiheinä)
- yksivuotisia palkokasveja sisältävät sekakasvustot (herne-kaura)
- yksivuotiset palkokasvien puhdaskasvustot (härkäpapu)

Kertoimella 0,3 voidaan huomioida eri käyttötarkoituksia varten kylvetyt palkokasvit, kuten

- alus- tai kerääjäkasvit (persianapila)
- suojaviljaan kylvetyt nurmipalkokasvit (puna-apila)
- pyydyskasvit esim. varhaisperunan jälkeen (herne)
- marjakasvien, esim. mansikan, monivuotiset riviväliskasvit (valkoapila)

Kertoimen 0,3 mukaiset kasvit eivät kuitenkaan voi olla viljelykierron ainoita palkokasveja.

Palkokasvien siementen kylvömäärien tulee olla käyttötarkoitukseen soveltuvia.

Esimerkki

Viisivuotinen viljelykierto: kevätilja + apilansiemen – apilanurmi – apilanurmi – syysvilja – herne-kaura. Palkokasvivuodet: 0,3 + 1 + 1 + 0 + 1 = 3,3. Eli kierrossa palkokasvien osuus on 66 prosenttia.

Muutoksia sovelletaan uusiin kiertoihin vuodesta 2015 alkaen.

AJANKOHTAISTA LUOMUELÄINTUOTANNON VALVONNASTA

1. Evira lopetti 1.1.2014 kaksi eläinten luomutuotantoon liittyvää luetteloa
2. Orgaanista seleeniä ei ole hyväksytty luomutuotantoon
3. Rehuhiivan luokittelu luomutuotannossa muuttuu
4. Lintuinfluenssa ja siipikarjan ulkoilu
5. Eläinten myynti ja osto
6. Tavanomaisten siipikarjanuorikoiden hankinta
7. Tavanomaisesti tuotetut valkuaisrehut sikojen ja siipikarjan ruokinnassa
8. Tavanomaisen melassin käyttö luomumärehtijöiden ruokinnassa

1. Evira lopetti 1.1.2014 kaksi eläinten luomutuotantoon liittyvää luetteloa

Evira ylläpiti epävirallisia luetteloita luonnonmukaiseen tuotantoon soveltuvista säilörehun valmistuksessa käytettävistä lisäaineista, ns. "säilörehun säilöntäaineista" sekä luomurehuista ja luomutuotantoon soveltuvista rehuista. Evira lakkautti luetteloiden ylläpidon vuoden 2013 lopussa. Asiasta lähetettiin luomukotieläintuotantotiloille 14.11.2013 päivätty viljelijäkirje.

Pakkausmerkinnät kertovat rehun soveltuvuuden luomutuotantoon

Luomuviljelijä saa tiedon rehun soveltuvuudesta luomutuotantoon rehun pakkausmerkinnöistä. Rehun valmistaja tai sen markkinoija vastaa aina siitä, että rehu täyttää rehulainsäädännön sekä luonnonmukaisen tuotannon vaatimukset. Luomutuotantoon soveltuvat rehut merkitään viittauksella "Voidaan käyttää luonnonmukaisessa tuotannossa asetuksen (EY) N:o 834/2007 ja (EY) N:o 889/2008 mukaisesti". Luonnonmukaisessa tuotannossa on sallittua käyttää vain Komission asetuksen 889/2008, ja sen muutoksen 505/2012 liitteessä VI mainittuja rehun lisäaineita. Tuotantoeläimille tarkoitetun säädösten mukaisen luomurehun nimessä voidaan käyttää sanaa "luomu" ja etiketissä toimijan niin halutessaan EU:n luomutunnusta, eurolehteä.

Miten toimitaan jatkossa?

Viljelijä voi käyttää varastossaan olevat, Eviran luetteloissa olleet rehut. Luomutila vastaa aina siitä, että sen käyttämät rehut soveltuvat luomutuotantoon eivätkä päiväannokset ylity. Kun viljelijä jatkossa ostaa luonnonmukaiseen tuotantoon säilörehun valmistuksessa käytettäviä lisäaineita tai luomurehuja tai luomutuotantoon soveltuvia rehuja, tulee hänen varmistaa pakkausmerkinnöistä ja tuotteen myyjältä/markkinoijalta tuotteen soveltuvuus luomutuotantoon. Mikäli tuotteen pakkausmerkinnät eivät kerro tuotteen soveltuvuutta luomutuotantoon, kannattaa pyytää myyjää selvittämään asia suoraan valmistajalta tai markkinoijalta. Ongelmatapauksissa voi ottaa yhteyttä luomuneuvojaan tai Eviraan.

2. Orgaanista seleeniä ei ole hyväksytty luomutuotantoon

Epäorgaanisia seleenejä, natriumseleniittia ja natriumselenaattia, voidaan käyttää luomutiloilla, kunnes orgaanisen seleenin hyväksynnästä luomutuotantoon saadaan päätös.

3. Rehuhiivan luokittelu luomutuotannossa muuttuu

Inaktivoitu tai tapettu hiiva luokitellaan 1.1.2014 alkaen luomutuotannossa maatalousperäiseksi ainesosaksi. Komission antaman poikkeussäännön turvin tavanomaista hiivaa voidaan edelleen käyttää luomusika- ja –siipikarjarehuissa vuoden 2014 loppuun asti, mikäli luonnonmukaisesti tuotettua hiivaa ei ole saatavilla. Tavanomaisen valkuaisrehun käytölle on asetettu enimmäismäärä, joka lasketaan vuoden (12 kk) aikana käytetystä maatalousperäisten rehujen sisältämästä kuiva-aineen määrästä ja on 5 % kuiva-aineen kokonaismäärästä. Luomutilan

rehukirjanpidosta tulee selvittää, kuinka paljon tilalla on käytetty luomurehua ja kuinka paljon tavanomaisesti tuotettua valkuaisrehua.

Luomumärehtijöille tavanomaisen hiivan käyttö ei ole mahdollista.

Elävien hiivojen käyttö on sallittua myös jatkossa. Elävät hiivat ovat rehun lisäaineita ja kuuluvat eläintuotantoon vaikuttaviin lisäaineisiin, joista sallittuja ovat kaikki EU:ssa rehukäyttöön hyväksytyt entsyymit ja mikro-organismit. Ainoa vaatimus luomutuotannossa on, että näitä lisäaineita ei ole tuotettu muuntogeenisistä organismeista, niistä tuotetuista tuotteista tai muuntogeenisten tuotteiden avulla. Evira on ohjeistanut toimijoita hankkimaan tällaisissa tapauksissa kirjallisen vakuutuksen, jossa myyjä vakuuttaa, että geenitekniikkaa ei ole käytetty lisäaineiden tuotannossa.

4. Lintuinfluenssa ja siipikarjan ulkoilu

Lintuinfluenssavaaran johdosta siipikarja tulee pitää joko sisätiloissa tai suojata niiden ulkoilualue kauttaaltaan esimerkiksi riittävän tiheällä verkolla 1.3. -31.5. välisenä aikana. Tämän johdosta luomutilojen siipikarjan ulkoiluvaatimusta aletaan soveltaa vasta 1.6.2014. Mikäli toimija haluaa aloittaa siipikarjan ulkoilun ennen kesäkuun alkua, on hänen tehtävä ulkona pidosta ilmoitus paikalliselle kunnaneläinlääkärille.

5. Luomueläinten myynti ja osto

Luomueläimiä myydessä tai ostettaessa tulee varmistua, että eläintä seuraa aina voimassa oleva asiakirjakirjaselvitys ja vaatimuksenmukaisuusvakuutus. Asiakirjaselvitys kertoo toimijan kuulumisesta luomuvalvontaan ja vaatimuksenmukaisuusvakuutuksella toimija todistaa eläimen luomukelpoisuuden.

6. Tavanomaisten siipikarjanuorikoiden hankinta

Tavanomaisten, alle 18 viikon ikäisten siipikarjanuorikoiden hankintaa koskeva poikkeus jatkuu 31.12.2014 asti. Tämän jälkeen toimija voi ELY-keskuksen luvalla hankkia tavanomaisesti kasvatettuja untuvikkoja. Lupa tulee hakea ennen eläinten hankkimista. Edellytyksenä hankinnalle on, että luonnonmukaisesti kasvatettuja nuorikoita ei ole saatavilla riittävästi. Tilalle tullessaan munantuotantoon tarkoitetut kananuorikoiden tulee olla alle kolmen päivän ikäisiä.

7. Tavanomaisesti tuotetut valkuaisrehut sikojen ja siipikarjan ruokinnassa

Vuoden 2014 loppuun asti sikojen ja siipikarjan ruokinnassa on mahdollista käyttää rajoitetuissa määrin (5 %) muuta kuin luonnonmukaisesti tuotettua valkuaisrehua.

8. Tavanomaisen melassin käyttö luomumärehtijöiden ruokinnassa

Tavanomaisesti tuotettua melassia voidaan käyttää luomumärehtijöille luomutuotantoon soveltuvien rehujen valmistuksessa, jos luonnonmukaista vaihtoehtoa ei ole saatavilla. Tavanomaisen melassin käyttö on rajoitettu luomurehujen teolliseen valmistukseen, muissa tapauksissa sen käyttö on kielletty (esim. tilaseokset, aperuokinta, poikimisen jälkeinen energialisä). Tavanomaisen melassin käyttö on rajoitettu luomutilalla enintään 1 %:iin vuosittaisesta (12 kk jakso) rehuannoksesta. Rehuannos lasketaan eläinlajikohtaisesti maatalousperäisten rehujen kuiva-aineesta. Luonnonmukaisesti tuotettua melassia voidaan käyttää luomumärehtijöiden ruokinnassa rajoituksetta.

